

3. Pobytová znamení

 Zima je obdobím, které je vhodné pro pozorování života v přírodě. Ne vždy budete mít štěstí a zvěř zahlédnete. O její přítomnosti se však můžete přesvědčit z nejrůznějších stop, ať už to jsou přímo otisky tlapek nebo nejrůznější příbytky, zbytky kořisti, trus či vývržky. Z takovýchto nálezů můžete usuzovat na přítomnost některého ze živočichů či dokonce zrekonstruovat jeho činnost. Nejčastějším znamením bývají otisky tlapek či kopýtek. Chcete-li si takovou stopu odnést domů, můžete si ji odlít.

ODLÉVÁNÍ STOP

Pomůcky: sádra, nádobka na míchání, lžice, voda, karton, provázek, nůž, vazelína

Připravte si cca 5 cm široký pásek kartonu, stočte ho do ruličky a převažte provázkem tak, aby se nerozvinul. Zatlačte ho do sněhu kolem stopy, aby byl asi 2 – 3 cm venku a vytvořil tak formu pro odlévání. Potom si v misce rozmíchejte vodu se sádro. Sádro přisypávejte opatrně, směs by měla zůstat hustá jako kaše. Můžete do ní přidat také kus sněhu, aby získala nižší teplotu a sníh pod ní neroztál. Směs opatrně nalijte na stopu tak, aby zaplnila formu až po vrch. Sádro nechte tuhnout nejméně 15 min. Když je odlitek tvrdý, vyjměte ho ven a očistěte.

Stopa je teď obrácená, ale to nevadí, protože si ji po příchodu do třídy můžete znovu vtisknout do sádry, aby vypadala jako ta, kterou jste původně odlévali. Odlitek potřete tenkou vrstvou vazelíny a položte ho na rovnou plochu. Obklopte ho proužkem kartonu, namíchejte sádro a vylijte ji do formy. Pokud chcete hotový odlitek později pověsit na zeď, vložte do sádry kousek drátku. Odlitek nechte 2 hod. tuhnout. Poté opatrně odstraňte formu, oddělte obě půlky a otřete z nich vazelínu. Povrch oškrabejte nožem tak, aby byl hladký. Je-li odlitek úplně suchý, můžete vnitřek stopy vybarvit černou barvou a napsat jméno živočicha, kterému stopa patří.

Víte, jak se liší stopa psa a kočky?

Víte, jak se pozná stopa srnce od divočáka?

Víte, co znamená úzká rýha mezi stopami myšice lesní?

JAK SE ZAJÍC S LIŠKOU PŘELI O TO, KDO MÁ KRÁSNĚJŠÍ STOPU

Poměřovali si zajíc s liškou, kdo má větší a krásnější stopu. „Koukej zajíci, ukážu ti, jak vypadá pořádná stopa,“ řekla liška a rozeběhla se po sněhem zapadané lesní mýtině. Opsala krásnou pravidelnou osmičku a pyšně si sedla vedle zajíce. „Pche, to nic není, chceš-li vidět opravdovou pořádnou stopu, tak koukej,“ oponoval hnedle zajíc a začal skákat po mýtině jak zběsilý. Vidět z něj byl jen bílý ocásek a plandající uši. S úsměvem usedl vedle lišky, „teď se podívej, jak vypadá pořádná stopa.“ Liška se mu začala smát „tvoje stopy že jsou lepší nežli moje? Chachaaa, to jsi mě zajíci pobavil“. Jenže zajíc se nesmál a trval si na svém. Netrvalo dlouho a mezi liškou a zajícem se strhla ostrá hádka. Zajíc prskal a liška vrčela až ze stromů začaly padat hroudy sněhu. Zajíc však po čase znejistěl a začal se obávat, aby se na něj liška nevrhla a nezakousla ho. Všechno pozoroval z větve nedalekého stromu vrabec. Zajíc na něj tedy zavolal ať je přijde rozsoudit. Vrabec slétl na zem a znalecky zkoumal obě stopy. Najednou za sebou uslyšel mohutný smích. Zajíc i liška se váleli ve sněhu a smíchy se popadali za břicho. „Největší a nejkrásnější stopu bude mít asi vrabčák, co liško?“ „Jojo, ten by to určitě vyhrál, takové pahýlky to se jen tak nevidí“ dělali si legraci z malého vrabčáka. „Vždyť ty tvoje stopy nejsou ani pořádně vidět, ty nás tak sotva můžeš rozsoudit.“ Vrabec se však neurazil. „Dobrá, dobrá,“ řekl klidně, „necht vás tedy rozsoudí támhleten člověk s puškou přes rameno, který sem kráčí. Ten bude zajisté dobrým znalcem. A když ne on, tak jeho psi vás zajisté rozsoudí,“ řekl a vzlétl zpět na větev. Smích obou zvířat se změnil ve výkřik zděšení. Netrvalo dlouho a liška i zajíc se strachy krčili každý ve své noře. Tiše proklínali velikost svých tlap, jejichž otisky zanechaly psům tak jasnou cestu až k jejich obydlí.

RAZÍTKA Z BRAMBOR

Vyrobte si stopy postav z příběhu a zkuste je otisknout do pracovního listu nebo na papír tak, jak by vypadaly, kdyby se tento příběh v přírodě skutečně odehrál.

Pomůcky: brambory, razítková barva, poduška, tužka, menší nůž, prkénko, atlas stop zvěře

Postup: Nejprve rozkrojte bramboru na polovinu. Na jednu rozkrojenou část nakreslete stopu. Nyní si vezměte malý nožič a opatrně ořízněte obrys stopy tak, aby trochu vyčnívala. Vyrobené razítko namočte do podušky s barvou a otiskněte na papír.

